



Kommittédirektiv

Genomförande av direktiv om inrättande av EU-intyg om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning

Beslut vid regeringssammanträde den 25 september 2025

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera och ta ställning till hur följande direktiv ska genomföras i Sverige: Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/2841 av den 23 oktober 2024 om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/2842 av den 23 oktober 2024 om utvidgning av direktiv (EU) 2024/2841 till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat.

Utredaren ska bl.a.

- analysera och föreslå vilka myndigheter eller organ som ska ansvara för att besluta, utfärda, förnya och återkalla EU-intyget respektive EU-parkeringstillståndet,
- analysera vilken personuppgiftsbehandling som kommer att ske med anledning av förslagen samt göra en integritetsanalys,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra direktivet, och
- lämna nödvändiga författningsförslag och förslag på andra åtgärder.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2026.

Det nya direktivet om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning

Den 23 oktober 2024 beslutade Europaparlamentet och Europeiska unionens råd om direktiv (EU) 2024/2841 i syfte att stärka utövandet av rätten till fri rörlighet för personer med funktionsnedsättning och förbättra deras möjligheter att resa till eller besöka en annan medlemsstat för en kortare vistelse. Direktivet innehåller gemensamma regler och villkor för ett EU-intyg om funktionsnedsättning och ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning.

EU-intyget om funktionsnedsättning ska kunna användas som bevis på en erkänd funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning. EU-intyget ska erkännas ömsesidigt av alla medlemsstater, och ge tillgång till särskilda villkor eller positiv särbehandling som erbjuds i andra medlemsstater än där innehavaren av EU-intyget är bosatt. Syftet med direktivet är alltså inte att reglera vilka förmåner och särskilda villkor som ska finnas, utan att säkerställa att innehavare av EU-intyget får tillgång till förmåner och särskilda villkor som redan erbjuds, oavsett i vilken medlemsstat intyget utfärdats. De förmåner och särskilda villkor som avses kan erbjudas av både offentliga och privata aktörer i samband med olika tjänster och verksamheter. Det kan t.ex. handla om gratis inträde till en nöjespark, ledsagning på en flygplats eller audioguidar på ett museum. Förmåner inom områdena social trygghet, socialt skydd, sysselsättning och socialt bistånd omfattas inte av direktivet. Ett liknande nationellt intyg används redan i ett antal medlemsstater, men dessa erkänns generellt inte i andra medlemsstater än där de har utfärdats. Sverige har inte något liknande intyg.

Vidare innehåller direktivet gemensamma regler och villkor för ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning, som bevis på deras erkända rätt till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning i en annan medlemsstat än där de är bosatta. Bestämmelser om parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som används i Sverige finns i 13 kap. 8 § trafikförordningen (1998:1276) och i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om parkeringstillstånd för rörelsehindrade (TSFS 2009:73). Kommunerna prövar ansökan och utfärdar eventuella parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning. Ansökan om ett sådant parkeringstillstånd prövas av den kommun där sökanden är folkbokförd eller, om

sökanden inte är folkbokförd i riket, där han eller hon vistas. Kommunernas prövning av sådana ärenden är inte avgiftsbelagda.

Direktiv (EU) 2024/2842 om utvidgning av direktiv (EU) 2024/2841 till att omfatta tredjelandsmedborgare

Direktiv (EU) 2024/2841 omfattar EU-medborgare och deras familjemedlemmar. Europaparlamentet och Europeiska unionens råd har även beslutat om direktiv (EU) 2024/2842 av den 23 oktober 2024 om utvidgning av direktiv (EU) 2024/2841 till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat, härafter tredjelandsdirektivet. Alla bestämmelser i direktiv (EU) 2024/2841 kommer därmed även att gälla för tredjelandsmedborgare som omfattas av tredjelandsdirektivet.

Tredjelandsdirektivet påverkar inte tillämpliga unionsregler inom unionen för tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat men kan underlätta utövandet av dessa personers rätt att förflytta sig eller resa inom unionen, förutsatt att de redan har en sådan rätt till rörlighet. Tredjelandsmedborgare som innehar ett EU-intyg om funktionsnedsättning eller ett EU-parkeringstillstånd kommer genom direktivet att omfattas av rätten till ömsesidigt erkännande.

Uppdraget att analysera och föreslå hur EU-direktiven ska genomföras

Enligt direktiv (EU) 2024/2841 och tredjelandsdirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla innehavare av EU-intyget om funktionsnedsättning som besöker en annan medlemsstat får tillgång till särskilda villkor och positiv särbehandling på samma villkor som innehavare av intyg som utfärdats i den medlemsstaten. Medlemsstaterna ska också vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att alla innehavare av ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som besöker en annan medlemsstat får tillgång till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som är reserverade för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som innehavare av parkeringstillstånd som utfärdats i den medlemsstaten. Om de särskilda villkor eller den positiva särbehandling som erbjuds omfattar personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning, inbegripet personliga assistenter, eller assistansdjur, ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att säkerställa att innehavare av EU-intyget får tillgång även till dessa särskilda villkor och positiv särbehandling. På samma sätt ska innehavare av ett EU-parkeringstillstånd för personer

med funktionsnedsättning på lika villkor få tillgång till parkeringsvillkor och parkeringsmöjligheter som omfattar personer som ledsagar eller bistår personer med funktionsnedsättning.

EU-intyget och EU-parkeringstillståndet ska enligt direktiv (EU) 2024/2841 utfärdas i en fysisk version. EU-intyget ska kompletteras med en digital version, medan det är upp till respektive medlemsstat att avgöra om även EU-parkeringstillståndet ska finnas i en digital version. Medlemsstaterna ska utfärda, förnya och återkalla EU-intyget och EU-parkeringstillståndet i enlighet med nationella regler och förfaranden och sin nationella praxis. EU-intyget ska utfärdas eller förnyas direkt eller efter ansökan från personen med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning ska informeras om möjligheten att ansöka om EU-intyget om det inte utfärdas direkt. Även EU-parkeringstillståndet ska utfärdas eller förnyas efter ansökan. Det ska utfärdas eller förnyas inom en rimlig period som inte får överstiga 90 dagar från dagen för ansökan, om inte de bedömningar som krävs pågår. Giltighetstiden för EU-intyget ska fastställas av den utfärdande medlemsstaten, men medlemsstaterna ska enligt direktivet säkerställa att giltighetstiden är så lång som möjligt.

Enligt direktiv (EU) 2024/2841 ska EU-intyget om funktionsnedsättning utfärdas till personer vars funktionsnedsättningsstatus eller rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning erkänns av behöriga myndigheter i den medlemsstat där de är bosatta. I Sverige utfärdas inte bevis om funktionsnedsättningsstatus till personer med funktionsnedsättning. Det finns inte heller någon enhetlig definition av funktionsnedsättning i svensk lagstiftning. Det innebär att beslut om EU-intyg om funktionsnedsättning i Sverige behöver baseras på rätten till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning. I Sverige kan personer som har rätt till särskilda tjänster på grund av funktionsnedsättning t.ex. vara personer som har rätt till personlig assistans eller andra insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Det kan också vara personer som har rätt till vissa ersättningar som Försäkringskassan beslutar om, t.ex. merkostnadsersättning och aktivitetsersättning, samt personer med stöd av t.ex. personligt ombud, teckenspråks-, döv- eller skrivtolk.

Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om utformningen av parkeringstillstånd för rörelsehindrade och hur tillstånd som är utfärdade i något annat land ska gälla i Sverige. Transportstyrelsen får vidare meddela

föreskrifter om hur parkeringstillstånd för rörelsehindrade ska användas. Myndigheten får dock inte meddela föreskrifter om under vilka förutsättningar ett tillstånd ska utfärdas.

I vissa delar av direktiv (EU) 2024/2841 ges valmöjligheter som medlemsstaterna behöver ta ställning till. Till exempel kan medlemsstaterna välja om innehavaren av EU-intyget om funktionshinderintyget har rätt att ledsagas av personliga assistenter eller andra ledsagande personer enligt nationell rätt eller praxis, eller av assistansdjur. Det finns även möjligheter att lägga till personer med ökat behov av stöd, enligt nationell praxis. Detta innebär att tjänsteutförare skulle kunna reservera vissa särskilda tjänster och positiv särbehandling till vissa innehavare av EU-intyget. Vad gäller EU-parkeringstillståndet finns det möjlighet för medlemsstaterna att ta ut en avgift vid utfärdandet eller förnyandet av EU-parkeringstillståndet. Om en sådan avgift tas ut ska medlemsstaterna säkerställa att avgiften inte överstiger de administrativa kostnaderna i fråga eller hindrar eller avskräcker personer med funktionsnedsättning från att begära att EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning ska utfärdas eller förnyas. Vidare finns möjlighet för medlemsstaterna att besluta att tillämpa direktivet för längre perioder än kortare vistelser.

Enligt direktiv (EU) 2024/2841 ska behöriga myndigheter eller organ i medlemsstaterna utfärda, förnya eller återkalla EU-intyget respektive EU-parkeringstillståndet i enlighet med sina nationella regler och förfaranden och sin nationella praxis. Utfärdandet av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning innebär behandling av personuppgifter, särskilt uppgifter om innehavarens funktionsnedsättning. Om nödvändiga uppgifter för beslutsfattaren finns hos flera aktörer behöver de ansvariga myndigheterna eller organen ges rätt förutsättningar för insamling av nödvändiga personuppgifter på ett sätt som är förenligt med sekretessbestämmelser och dataskydd. De myndigheter eller organ som ansvarar för att utfärda EU-intyget ska anses vara personuppgiftsansvariga enligt definitionen i artikel 4.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), härafter EU:s dataskyddsförordning.

I EU:s dataskyddsförordning och relevant kompletterande nationell reglering, t.ex. lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken finns bestämmelser som kommer att aktualiseras vid framställning av nationell statistik. I EU:s dataskyddsförordning finns den grundläggande regleringen om behandling av personuppgifter, men ett visst utrymme för kompletterande nationell reglering ges. I vissa fall kan det krävas att det införs kompletterande nationell reglering för att personuppgiftsbehandlingen ska ha ett rättsligt stöd. Sådan nationell reglering måste dock vara förenlig med EU:s dataskyddsförordning.

Alla bestämmelser i direktiv (EU) 2024/2841 ska även gälla för tredjelandsmedborgare som omfattas av tredjelandsdirektivet.

Medlemsstaterna ska ha genomfört båda direktiven senast den 5 juni 2027.

Utredaren ska därför

- analysera hur direktivet om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringsstillståndet för personer med funktionsnedsättning (direktiv (EU) 2024/2841) samt tredjelandsdirektivet (direktiv (EU) 2024/2842) ska genomföras i Sverige,
- analysera och ta ställning till vilka kriterier som ska ligga till grund för beslut om EU-intyget,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som direktiven erbjuder samt, för varje ställningstagande, redovisa för- och nackdelar med alternativen,
- redovisa eventuella förslag som går över direktivens miniminivå och skälen för det,
- analysera och föreslå vilka myndigheter eller organ som ska ansvara för att besluta, utfärda, förnya och återkalla EU-intyget respektive EU-parkeringsstillståndet,
- kartlägga vilken personuppgiftsbehandling som aktualiseras,
- undersöka och beskriva förutsättningar för insamling av nödvändiga personuppgifter för de myndigheter eller organ som utredningen föreslår ska ansvara för EU-intyget respektive EU-parkeringsstillståndet, med utgångspunkt i tillämpliga sekretessbestämmelser och dataskydd,

- analysera vilken personuppgiftsbehandling som kommer att ske med anledning av förslagen samt göra en integritetsanalys av dessa,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra direktiven, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att analysera övervakning och efterlevnad av direktiven

Direktiv (EU) 2024/2841 ställer krav på medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga risken för och aktivt bekämpa bedrägeri och förfalskning av EU-intyget och EU-parkeringstillståndet. Medlemsstaterna är enligt direktivet skyldiga att informera den utfärdande medlemsstaten vid upptäckt av allvarliga eller systematiska fall av missbruk på sitt territorium. Den utfärdande medlemsstaten ska, efter att ha blivit informerad om en sådan upptäckt, säkerställa lämplig uppföljning i enlighet med nationell rätt och praxis.

Utredaren ska därför

- ta ställning till och föreslå åtgärder som är nödvändiga för att förebygga risken för och aktivt bekämpa bedrägeri och förfalskning av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet,
- överväga om nationella register bör införas för EU-intyget respektive EU-parkeringstillståndet och ange för- och nackdelar med det samt vid behov lämna förslag på hur ett sådant register kan utformas,
- bedöma vilken eller vilka myndigheter som bör ansvara för nationella register samt vilka uppgifter som bör inkluderas i registren och hur tillgång och överföring av sådana uppgifter ska säkras,
- göra en integritetsanalys och därigenom bedöma vilka risker som behandlingen av personuppgifter kan innebära,
- analysera om förslagen är ändamålsenliga och proportionerliga i förhållande till skyddet för grundläggande fri- och rättigheter,
- bedöma om den behandling av personuppgifter som förslagen ger upphov till är förenlig med det EU-rättsliga dataskyddsregelverket och vid behov föreslå åtgärder som säkerställer att kraven i EU:s dataskyddslagstiftning för behandlingen av personuppgifter uppfylls,
- analysera och lämna förslag på vad som krävs för ett informationsutbyte mellan Sverige och andra medlemsstater om missbruk av EU-intyget och EU-parkeringstillståndet samt hur ett system för uppföljning av missbruk av intyg och tillstånd som utfärdats i Sverige kan utformas,

- analysera hur förslagen förhåller sig till regelverken om offentlighet och sekretess, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att analysera och föreslå lämpliga och effektiva rättsmedel

Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden och tillämpningen av direktiven. Personer med funktionsnedsättning eller deras företrädare ska t.ex. ha möjlighet att överklaga ett beslut om utfärdande, förnyande eller återkallande av ett EU-intyg och EU-parkeringstillstånd. Vidare ska personer med funktionsnedsättning ha möjlighet att vidta åtgärder enligt nationell rätt inför domstol eller behöriga administrativa organ vid bristande efterlevnad av de skyldigheter och rättigheter som föreskrivs i direktiven.

Medlemsstaterna ska även utföra kontroller av efterlevnaden av de skyldigheter och rättigheter som följer av direktiven och fastställa regler om lämpliga åtgärder, såsom sanktioner, som är tillämpliga på offentliga myndigheter eller privata aktörer vid bristande efterlevnad. Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att reglerna tillämpas. Åtgärderna ska vara effektiva, proportionella, avskräckande och åtföljas av effektiva korrigerande åtgärder.

Utredaren ska därför

- ta ställning till om beslut om att inte utfärda EU-intyg eller parkeringstillstånd ska kunna överklagas och i så fall till vilken instans,
- bedöma hur svensk rätt förhåller sig till direktivens krav på påföljder och medel för att säkerställa efterlevnad av direktiven samt bedöma om befintlig tillämpning och påföljder i svensk rätt är tillräckliga för att uppfylla direktivens krav samt lämna förslag på hur kontroller av efterlevnaden av de skyldigheter som följer av direktiven kan utformas,
- föreslå lämpliga och effektiva rättsmedel för att säkerställa efterlevnaden av de bestämmelser som föreslås, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

I enlighet med kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska utredaren redovisa en konsekvensutredning för de förslag som lämnas. I uppdraget ingår att

redovisa förslagets påverkan för barn och vuxna med funktionsnedsättning samt för jämställdheten mellan män och kvinnor.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och EU. Utredaren ska i den utsträckning det är lämpligt inhämta synpunkter från berörda myndigheter, organisationer och företag samt särskilt konsultera och involvera representanter från funktionshinderrörelsen. Utredaren ska också bevaka hur direktivet genomförs i andra medlemsstater, särskilt de nordiska medlemsstaterna.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2026.

(Socialdepartementet)